

Qəzet
1931-ci ilin
aprelindən
çıxır

DƏNİZ

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin qəzeti

Düz bir il bundan əvvəl biz keçən ildə görüləcək işlərlə bağlı geniş fikir mübadiləsi aparmışdıq, qarşıya mühüm vəzifələr qoyulmuşdu və il ərzində çox gərgin iş aparılmışdır. Keçən il dünyada və bölgədə müxtəlif proseslər gedirdi. Gərginlik, demək olar ki, böyük dərəcədə artmışdır. Ancaq Azərbaycan öz sürətli inkişaf tempini saxlaya bilməşdir. Ölkəmizin təhlükəsizliyi təmin edilmişdir, iqtisadi və sosial proqramlar icra olunmuşdur. Azərbaycan xalqı 2014-cü ildə də təhlükəsizlik şəraitində yaşamışdır.

Bu, bir daha onu göstərir ki, bizim tutduğumuz yol düzgün yoldur. Azərbaycan müstəqillik, inkişaf yolu ilə gedir. Bir neçə il bundan əvvəl dünyani bürümüş iqtisadi və maliyyə böhramı, eyni zamanda, bölgədə baş verən xoşağalməz hadisələr, toqquşmalar Azərbaycanın uğurlu inkişafına təsir etməmişdir. Bunun başlıca səbəbi Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyətin sabit olmasıdır, xalqla iqtidar arasında birlikdə və bizim bütün proqramlarımızın uğurla icrasıdır. Azərbaycanın apardığı xarici və daxili siyaset xalq tərəfindən dəstəklənir və əminəm ki, bu il də görüləcək işlər nəticəsində Azərbaycan daha da güclənəcək.

Ölkə iqtisadiyyatı uğurla inkişaf etmişdir. Keçən ilin əvvəlində qarşıya vəzifə qoyulmuşdur ki, həm ümumi daxili məhsul, eyni zamanda, qeyri-neft sektorümüz artsın. Bu iki əsas vezife tam şəkildə təmin edilmişdir. İqtisadiyyatımız təxminən 3 faiz artmışdır. Bu, bugünkü dünyada çox gözəl göstəricidir. Bəzi ölkələrdə artım da yoxdur, əksinə, tənəzzül müşahidə edilir. Artım olan ölkələrdə bu, 1 faizə qədərdir.

Baxmayaraq ki, ilin sonunda neftin qiyməti kəskin şəkildə aşağı düşmüşdür, Azərbaycanda iqtisadiyyat 3 faizə yaxın artmışdır. Ən sevindirici hal ondan ibarətdir ki, qeyri-neft sektorümüz 7 faiz artmışdır. Bu da son illər ərzində görülən işlərin bariz nümunəsidir, aparılan siyasetimizin təzahürüdür. Qeyri-neft sektor gələcəkdə Azərbaycanın iqtisadi inkişafını daha da böyük həcmde təmin edəcəkdir. Qeyri-neft sektorunun inkişafı bize imkan verir ki, ölkə iqtisadiyyatı çoxşaxəli şəkildə inkişaf etsin və iqtisadiyyatımızın dayanıqlı inkişafı təmin edilsin.

İnflyasiya çox aşağı səviyyədə olmuşdur - 1,4 faiz. Bu da çox gözəl göstəricidir. Əhalinin pul gəlirləri isə 4,8 faiz artmışdır. Əhalinin pul gəlirləri inflyasiyanı üç dəfədən çox üstələmişdir. Deyə bilərem ki, son illər ərzində bu mənzərə müşahidə olunur - əhalinin pul gəlirləri inflyasiyanı bir neçə dəfə qabaqlayır. Bu da insanların rifah halının yaxşılaşmasına müsbət təsir göstərir.

Ölkə iqtisadiyyatına 27 milyard dollar investisiya qoyulmuşdur. Onlardan 16 milyardı daxili sərməyədir. Bu da çox sevindirici haldır. Son illər ərzində daxili sərməyələr qoyulan investisiyaların həcmində üstünlük təşkil edir. Eyni zamanda, qoyulan 11 milyard dollar xarici sərməyə göstərir ki, Azərbaycan xarici investorlar üçün cəlbəci ölkə kimi qalır. İndiki şəraitdə, dünyada və bölgədə müşahidə olunan çox ağır vəziyyəti nəzərə alaraq 11 milyard dollar xarici investisiyaları cəlb etmək böyük uğurumuzdur.

Əlbəttə ki, bu uğurun təməlində son illərdə aparılan siyaset dayanır. Əgər bu siyaset, investorların Azərbaycanın sabitliyinə, gələcəyinə inamı olmasayıd, heç kim Azərbaycana vəsait qoymazdi. 27 milyard dollar həcmində investisiya qoyuluşu və bunun müqabilində 1,4 faizlik inflyasiya Azərbaycanın uğurlu inkişafının ən gözəl göstəricisidir. Çünkü həm pensiyalar, maaşlar, həm də əhalinin pul gəlirləri artmışdır, böyük həcmde investisiya qoyulmuşdur, inflyasiya isə ən aşağı səviyyədədir.

Manatın məzənnəsi sabitdir. Bir neçə ildir ki, manatın məzənnəsi neinki sabitdir və eyni zamanda, əsas dünya valyutalarına qarşı daha da böyük dəyər qazanır. Keçən il də biz bunu görmüşük. Bu da çox müsbət göstəricidir. Çünkü manatın sabit olması ilk növbədə, insanların rifah halının yaxşılaşmasına xidmət göstərir, əhalinin alıcılıq qabiliyyəti artır. Azərbaycanda manatın məzənnəsi sabitdir. Bu, bir daha bizim uğurlu iqtisadi siyasetimizi göstərir.

Valyuta ehtiyatlarımız artıb. Yadimdadır, bir il bundan əvvəl göstəriş vermişdim ki, baxmayaraq, 2014-cü ildə bizim böyük xərclərimiz - həm infrastruktur layihələrinin,

neft strategiyamızın icrası, “Cənub” qaz dəhlizinin inşası ilə bağlı böyük xərclər olacaq, ancaq biz elə etməliyik ki, valyuta ehtiyatlarımız artsın. Biz bunu təmin edə bilməmişik. Hazırda bizim 50 milyard dollardan çox valyuta ehtiyatlarımı var. Biz bu imkanlardan səmərəli şəkildə istifadə edirik. Həm valyuta ehtiyatlarını ilə artırırıq, eyni zamanda, ölkəmizin dayanıqlı tərəqqisi üçün bu imkanlardan istifadə edib iqtisadiyyatın inkişafına, infrastruktur laiyələrinin icrasına böyük həcmde vəsait qoyuruq.

Bir sözlə, 2014-cü ildə əsas iqtisadi göstəricilərimiz çox müsbətdir, deyə bilərem ki, bəlkə dünya miqyasında ən gözəl göstəricilərdir. Azərbaycan son 11 il ərzində dünyada iqtisadi artım templərinə görə ən sürətli inkişaf edən ölkədir. Bunu əhali, xalqımız görür, gözələşən ölkəmiz bunun bariz sübutudur. Eyni zamanda, bunu mötəbər beynəlxalq iqtisadi qurumlar qeyd edirlər. Davos Dünya İqtisadi Forumunun hesablamalarına görə, 2014-cü ildə Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyada rəqəbat qabiliyyətliliyinə görə 38-ci yerdə layiq görülmüşdür. Yəni, biz dünyanın ən rəqəbatlı 40 iqtisadiyyatı arasındayıq. Bu, tarixi nailiyyətdir.

Əlbəttə, güclü iqtisadiyyat, düşünülmüş siyaset imkan verir ki, sosial sahəyə də diqqət göstərilsin. Bu sahə daim prioritətdir, bu il də prioritet olaraq qalacaq. Sosial obyektlərin inşası uğurla təmin edilmişdir, 60-dan çox tibb mərkəzi, 50-dən artıq məktəb tikilib istifadəyə verilmişdir. Əməkhaqqı, pensiya artmışdır. Azərbaycanda orta aylıq əməkhaqqı artıq 600 dollara yaxınlaşır. Biz çalışacaq ki, bu templər ildən-ildə daha sürətli təmin edilsin. 400 min insana ünvanlı sosial yardım verilir, 90 mindən çox ailə dövlətdən ünvanlı sosial yardım alır. Dövlət tərəfindən hər ailəyə orta hesabla 155 manat, yəni, 200 dollara yaxın vəsait verilir.

Əlbəttə, bu, bizim vəzifəmizdir. Biz bunu edəcəyik. Ancaq əminəm ki, insanların rifah halı yaxşılaşdıraqca ünvanlı sosial yardımına ehtiyacı olanların da sayı azalacaq. Çünkü hazırda Azərbaycanda yoxsulluq 5 faiz səviyyəsindədir. Keçən il də yoxsulluq aşağı düşübür, işsizlik 5 faizdən aşağıdır. Bizim gördüyüümüz işlərin nəticələri bax, budur. Bu rəqəmlər özlüyündə bizim uğurlu inkişafımızı təsdiq edir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.**

(Yanvarın 10-da Nazirlər Kabinetinin 2014-cü ilin sosial-iqtisadi yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasındaki nitqindən)

Azərbaycanda artıq bir neçə beynəlxalq şirkət fealiyyət göstərir - SOCAR, AZAL və digər şirkətlər. Əlbəttə ki, özəl şirkətlər də bu sıradadır. Ancaq dövlət şirkətləri arasında Xəzər Gəmiçiliyinin öz yeri, böyük tarixi, ənənələri var. Xəzər də bizim gəmiçiliyimiz həmçə böyük rol alyak olub. Biz də bu gün müasir şirkət yaratmaqla həm iqtisadi potensialımızı möhkəmləndirəcəyik, eyni zamanda, Xəzər Gəmiçiliyi dünya miqyasında müasir, çox səmərəli şəkildə idarə olunan şəffaf şirkət kimi özünü təqdim edəcək. Sizə uğurlar arzulayıram."

Ən ənəməməzə inam qatdı öten il. Bize inanınanların, bize güvənənlərin sayılı-hesabını artırı 2014-cü il.

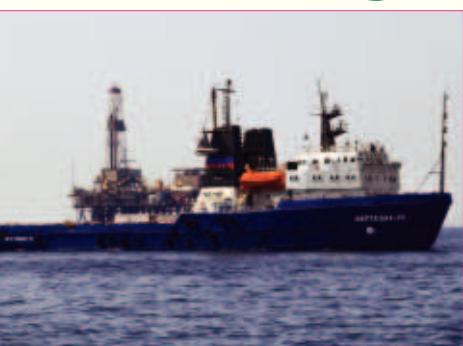
İşimizin çoxluğundan ilin nə vaxt bitdiyini hiss etmedik. Ölkə il bir göz qırpmı kimi keçdi. Bununla belə, bir ilə siğmən işlər gördük. İftixar, sevinc, qürur doğuran işlər.

Köhne ilə elvədə deyib, Yeni ilin gelisini bayram etdik. Məsel var, deyirlər ilə neçə başladın, ele də davam edəcək. Uğurlu il ilk günlərdən, ilk sefərlərdən başlanır. Gəmiçilikdə hər şey donanmalarımızın səmərəli işindən asılıdır. Sahil müəssisə və təşkilatlarının işçiləri dənizçilər əlbir çalışmalı, donanmalarımızın bütün ehtiyacları vaxtında ödənilməlidir.

Yeni il yeni arzular, yeni dilekler, yeni ümidi dəməkdir. Yeni il görəcəyimiz yeni işlər, qazanacağımız yeni uğurlar, yeni zəfərlər deməkdir. İlk günlərdən işə elə başlayaqlı ki, ilə yekun vurulanda heç nə üçün peşmançılıq hissələri keçirməyək. Mənimlə razınız? Onda qolunuza qüvvət!

Rasif TAHİROV

“GƏMIÇİLİYİN ÇOX GÖZƏL GƏLƏCƏYİ VAR” ELƏ BAŞLAYAQ Kİ...

və peşə bayramı münasibətə dəniz neqliyyatı işçilərindən 3 neferin “Azərbaycanın Əməkdar mühəndisi” fəxri adla, 18 neferin “Tərəqqi” medalı ilə təltif olunması çoxminli kollektivimizin bayram sevincinə sevinc qatdı.

Əsaslı təmirindən sonra “Azərbaycan Xəzər Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Xaçmaz rayonundakı “Dənizçi” İstirahət Mərkəzində ürəkləri istedikleri kimi dincələnlərin hamisi iş yerlərinə gümrah, xoş ovqatla qayıtdı.

Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasına test əsaslı ilə yüksək balla qəbul olunanların səyində artım gələcəyə daha ümidi baxmağa zəmin yaratdır. Xəzər Dəniz Neft Donanmasının 65 illik, dənizçilərin, gəmi təmirçilərinin, limançıların, yol işçilərinin... və onların ailə üzvlərinin sağlamlığı keşiyində dayanan Mərkəzi Dənizçilər Xəstəxanasının 50 illik yubileylerini birgə qeyd etdi.

Neçə-neçə sərginin, mühüm tədbirlərin ən yaxın iştirakçısına əvərildik öten ilde.

Dövlətimizin dəstəyi ilə alınan müasir gəmilər donanmamızı təkcə zənginləşdirdi. Şübhəsiz ki, təzə gəmilər tələyini dənizə həsr edənlər üçün həm də təzə iş yerləri deməkdir.

Beş illik fasılədən sonra gəmilərimizin dönya sularına qayıdışı ilə bağlı keçirdiyimiz xoş hissələr də uşun müddət yaddaşımızdan silinməyəcək. Qara denizdə “Üzeyir Hacıbəyli” və “Nətəvan” gəmilərinde müstəqil Azərbaycanımı-

zin üçəngli bayrağının qaldırılması öten ilin ən müüm hadisələrindən sayılı bilər.

Bakı Gəmiçayırma Zavodunda “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sıfırı ilə inşa edilən 80 nəfərlik sənəşin gəmilərinin bünövrəsi qoyulunda isə sevincindən Xəzər də yatağına sığınırı.

Möhtərem Prezidentimiz İlham Əliyevin dekabrın 18-de “Müsliüm Maqomayev”, “Lənkeran” gəmilərinin istismara verilməsi mərasimində istirakı və Gəmiçilik barədə dediyi xoş və dəyərlər sözler isə bize qol-qanad verdi: “Çox yaxşı ki, Xəzər Gəmiçiliyinin gəmiləri Qara denizdə də fealiyyət göstərir. Gəmiçiliyin gözel gələcəyi var. Aparılan islahatlar, struktur islahatları və Gəmiçiliyin fealiyyəti ilə bağlı atılan addımlar gözel nəticələr verir. Daha da böyük nəticələr olacaq. Bu yaxınlarda Gəmiçiliyin fealiyyəti üçün eləvə maddi dəstək verilməlidir. Əminəm ki, Xəzər Gəmiçiliyi dünya miqyasında çox səmərəli şəkildə idarə olunan şəffaf şirkət kimi özünü təqdim edəcək. Sizə uğurlar arzulayıram.”

Nahar fasıləsində verilən pulsuz isti yemək-lərdən razılıq edənlərin sayı-hesabı bilinmədi...

Möhtərem Prezidentimiz İlham Əliyevin Sərəncamları ilə “Dənizçi günü”nün təsis edilməsi

Əmək haqlarının artırılmasının sevincini yaşıdlar. Cəmiyyətdə çalışanlar dəfələrlə əmək haqlarının artırılmasının sevincini yaşıdlar.

Nahar fasıləsində verilən pulsuz isti yemək-lərdən razılıq edənlərin sayı-hesabı bilinmədi...

Möhtərem Prezidentimiz İlham Əliyevin Sərəncamları ilə “Dənizçi günü”nün təsis edilməsi

“20 Yanvar faciəsinin iyirmi beşinci ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı” təsdiq edilib

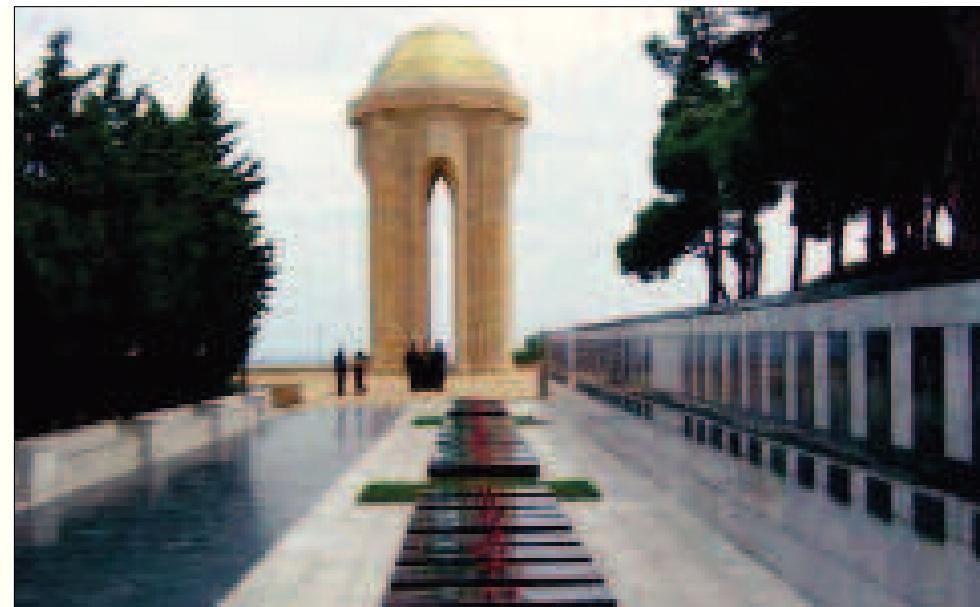
Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyası rəhbərinin Sərəncamı ilə “20 Yanvar faciəsinin iyirmi beşinci ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı” təsdiq edilib.

Sənəddə respublikanın şəhər və rayonlarında, o cümlədən idarə və təşkilatlarda 20 Yanvar hadisələri ilə bağlı toplantı, konfrans və mühazirələrin təşkili, mədəniyyət ocaqlarında faciəyə həsr

olunmuş tamaşaların göstərilməsi, bədii və sənəddi filmlərin nümayiş etdirilməsi, bu tədbirlərin kütləvi informasiya vasitələrində geniş işıqlandırılması, dünya ictimaiyyətinin diqqətini faciəyə yönəltmək məqsədi ilə Azərbaycanın xarici ölkələrdəki səfirlilikləri, diplomatik nümayəndəlikləri və diaspor qurumları tərəfindən müvafiq tədbirlərin keçirilməsi, dünyadan aparıcı kütləvi informasiya vasitələrində, eləcə də televiziya kanallarında və internet şəbəkələrində 20 Yanvar faciəsi barədə materialların verilməsi nəzərdə tutulub.

Tədbirlər planına əsasən, 20 Yanvar hadisələri zamanı şəhid olanların ailələrinə humanitar yardım veriləcək, Şəhidlər xiyabanı ərazisində lazımi işlər aparılacaq, Azərbaycanda təmsil olunan əsas dini konfessiya və qurumlar tərəfindən faciə qurbanlarının xatirəsinə dini mərasimlər təşkil ediləcək.

Bundan başqa, sənəddə paytaxt ictimaiyyətinin yanvarın 20-də Şəhidlər xiyabanına ziyarətinin təşkili, saat 12:00-da bütün ölkə ərazisində şəhidlərin xatirəsi-

nin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi, gəmiler, avtomobillər və qatarlar vasitəsilə səs sinyallarının verilməsi, gün ərzində Şəhidlər xiyabanında matəm musiqisinin

səsləndirilməsi, respublikanın şəhər və rayonlarında, kənd və qəsəbələrində hüzn əlaməti olaraq dövlət bayraqlarının endirilməsi və digər tədbirlər nəzərdə tutulub.

HƏM DƏ İFTİXAR GÜNÜMÜZDÜR

İyirmi beş il əvvəl yazmışdım ki, o mühdiş gecədən illər, qərinələr, əslər keçədə, 20 Yanvar yaddaşımızdan çıxmayaçaq. O qanlı Yanvar günüünü, o soyuq qış gecəsini həmişə dərin hüznlə, qəm, qüssə, bir də ... iftixar hissi ilə qeyd edəcəyik. Görəcəyimiz xoş günlərə görə and yerimiz, Məkkəmiz olan Şəhidlər xiyabanında uyuyanlara borcluyuq. Və borclu olduğumuzu heç vaxt unutmayacağıq.

Unutmuruq da! İyirmi beş ildir yaralarımız göyür-göyür göynəyir. İyirmi beş ildir şəhidlərin igidliyi, qəhrəmanlığı, cəsareti, qeyrieti qarşısında baş əyirik. İyirmi beş ildir and yerimizə çevrilən Şəhidlər xiyabanında ilin dörd fəslində qərənfillər “bitir”.

O gecə gecələrin Ən dəhşətli gecəsi, Qanımıza boyandı Bakının hər küçəsi.

Haqq, dilindən asılan Gecə idi o gecə. Haqq, nahaqqa basılan Gecə idi o gecə.

Düşmənimiz həmişə Nə bir olub, nə iki. Bizi qıranlar həm də Sindirəmək istəyirdi.

O gecənin dəhşəti Məgər qorxutdu bizi? İftixar günümüzdü Yanvarın iyirmisi!

Azadlığa qovuşmaq Kim deyir ki asandı? Azadlığın əslində Biz o gecə qazandıq.

20 Yanvar müstəqillik uğrunda mübarizəmizin qəhrəmanlıq zirvəsi, zəngin tariximizin ən şərəflə səhifələrindən

biridir. Köləlik zəncirini qırmaq istəyən, azadlığa təşnə xalqın qan yaddaşdır 20 Yanvar. O soyuq yanvar gecəsi istiqlalımız, azadlığımız uğrunda ilk şəhidlərimizi verdik. O gecənin şahidi və şəhidi olmağı bacarmasayıq, suverenlik arzumuz üzəyimizdə qalacaqdı. Sinəmizdə Azərbaycan boyda məhəbbətə, Azərbaycan boyda sevgi ilə çıxdıq imperiyanın dünyani lərzəyə gətirən hərb maşının qabağına. O gecə bütün dünya ərliyi, ərənliyi öyrəndi bizdən. O gecə əyilməzliyimizə baş əydi dünya. Göylər ağladı müsibətimizə. Qırmızı ordu əliyalın, silahsız dinc əhaliyə divan tutdu. Gözlərini qan tutanlar Bakının küçələrini qanla yudular. Qabaqlarına çıxanı gülə yağışına tutdular, ağır, zirehli tanklarla onların üstündən keçdilər. Yaşayış evlərini, xəstəxanaları, məktəbləri gülə-baran etdilər. Dünya görünməmiş bir faciənin şahidi oldu. Yüzlərlə şəhid verdik. Yüzlərlə adam ömürlük

şikəst oldu. Uşaqlara, qadınlara, qocalara belə rəhm etmədi lər rəhmsizlər. O gün ölümün gözünə dik baxa-baxa sözümüzü dedik, azad yaşamaq haqqımızı təsdiqlədik. Üstümüzdən keçən tanklar üzəyimizdəki istəyi məhv edə bilmədi. Bizi qırısalardır, inamımızı qıra bilmədilər. Bizi öldürsələr də, ölümlə qorxuda bilmədilər. Şəhərin bu başından o başına dağıda-dağıda, sindirə-sindirə getsələr də, iradəmizi sindirə bilmədilər. Ağlaşımaz itkilerimizlə yanaşı, qazancımız da oldu. Kədərimiz göylərə çatannda, səbrimiz də ümməna döndü. O gecə şəhid verməyi bacarmasayıq, o gecə hamimiz şəhid getməyə hazır olmasayıq, müqəddəs üçrəngli bayraqımız göylərdə dalgalanardı.

Deyirlər şəhidlərimizin uydugu bu xiyaban bir vaxtlar qəbiristanlıq olub. Qara niyyətlilər sonra onu Dağüstü park eləyiblər. Talein hökmü ilə 1990-cı ilin yanvarında yenidən

məzaristana - Şəhidlər xiyabına çevrilib.

Qəlbimdən sözülen bu misralar da elə Şəhidlər xiyabanında yaranıb:

**Ürəyi daşdan imiş
Sizə qıyan kəslərin,
Qırıldı son ümidi
Sizi qıran kəslərin.**

**O gün təkcə gözlər yox,
Qaş da sizi ağladı.
O gün daşlar dil açdı,
Daş da sizi ağladı.**

**Tanrı verir insana
Yaşamaq hüququnu,
Tək insan olmayanlar
Dana bilərlər bunu.**

**Unudulmaz, üstündən
Keçə belə neçə il.
Elə yara var, ona
Zaman da təbib deyil.**

**Azadlığa gedən yol
Qanlı-qadəli yoldu.
Siz şəhid gedən gündən
Bu torpaq Vətən oldu.**

**Kim deyir ki, öldünüz?
Şəhidlər ölümür düzü.
Yaşadacaq həmişə
Vətən sevginiz sizi.**

Bəli, totalitar sovet rejiminin Bakıda böyük qəddarlıqla həyata keçirdiyi qanlı terror aktı bizə görünməmiş faciə yaşatsa da, mübarizə əzmimizi qıra bilmədi. Səsimizi boğmaq üçün ən amansız tədbirlərə əl atan qırmızı rejimin, onun rəhbərlərinin milli-azadlıq mücadiləsinə qalxmış xalqımızın inam və iradəsini sarsıtmaq istəyi tərkilərində qaldı. Sovet imperiyası mövcud olduğu 70 ilə ilk dəfə Bakıda, həm də əliyalın, dinc insanlara uduzdu və bu uduzmaq da “xalqlar həbsxanası” olan SSRİ-nin süqutunu xeyli sürətləndirdi.

Rasif TAHİROV

BAKİ, YANVAR 1990

Faciəli günlərin sənədli xronikası

...20 YANVAR FACİƏSİ ŞƏHİDLƏRİNİN AZƏRBAYCAN TARİXINDƏ XÜSUSİ YERİ VAR... ONLAR HEÇ BİR VURUŞA GİRMƏDƏN Öz VƏTƏNİNİN, XALQININ AZADLIĞI YOLUNDΑ ŞƏHİD OLMUŞLAR.

...EYNİ ZAMANDA ONU QEYD ETMƏK LAZIMDIR Kİ, O QANLI YANVAR GÜNÜ XALQIMIZ Öz ƏZİZ VƏTƏNDƏŞLƏRİNİ İTİRSƏ DƏ, Öz NAMUSUNU, ŞƏRƏFINI QORUYA BİLMIŞDIR. XALQIMIZ SÜBÜT ETMİŞDİR Kİ, ONUN İRADƏSİNİ QIRMAQ OLMAZ.

**HEYDƏR ƏLİYEV,
ÜMUMMİLLİ LİDER**

20 YANVAR GÜNÜ BİZİM BÖYÜK FACİƏMİZDİR, ANCAQ EYNİ ZAMANDA AZƏRBAYCAN TARİXİNİN QƏHRƏMANLIQ ŞƏHİFƏSİDİR. AZƏRBAYCAN XALQI Öz İRADƏSİNİ GÖSTƏRDİ. O GÜNDƏN KEÇƏN MÜDDƏT ƏRZİNDƏ AZƏRBAYCAN DEMƏK OLAR Kİ, TAMAMILƏ YENİ MƏRHƏLƏYƏ QƏDƏM QOYDU...

**İLHAM ƏLİYEV,
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ**

SOVET QOŞUNLARININ QANUNSUZ YERİDİLMƏSİ NƏTİCƏSİNDE BAKIDA VƏ RESPUBLİKANIN RAYONLARINDA 140 NƏFƏR ÖLDÜRÜLMÜŞ, 744 NƏFƏR YARALANMİŞ, 841 NƏFƏR QANUNSUZ HƏBS OLUNMUŞDU. ÖLDÜRÜLENLƏRİN ƏKSƏRİYYƏTİ XÜSUSİ QƏDDARLIQLA QƏTLƏ YETİRİLMİŞDİ. MƏSƏLƏN, ŞƏHİDLƏRDƏN BİRİNƏ 23, DİGƏRİNƏ 21, BAŞQA BİRİNƏ 10-DAN ÇOX GÜLLƏ VURULMUŞ, BƏZİLƏRİ SÜNGÜ-BİÇAQLA QƏTLƏ YETİRİLMİŞ, TƏCİLİ YARDIM MAŞİNLERİ ATƏŞƏ TUTULMUŞDU... HƏLAK OLANLAR ARASINDA YETKİNLİK YAŞINA ÇATIMAYANLAR, QADINLAR, QOCALAR, ŞİKƏSTLƏR DƏ VAR İDİ.

HƏRBİ QULLUQÇULAR TƏRƏFİNDƏN 200 EV VƏ MƏNZİL, 80 AVTONAŞIN, KÜLLÜ MİQDARDÀ DÖVLƏT VƏ ŞƏXSİ ƏMLAK MƏHV EDİLMİŞDİ.

10 YANVAR

Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin icası keçirilir. İclasda Ermənistən SSR Ali Sovetinin qeyri-konstitusyon orqanı - Dağlıq Qarabağın "milli surası" ilə birgə 1990-ci il yanvarın 9-da qəbul etdiyi qərar fitnəkar hərəkət, yenidənqurma əleyhinə siyasi təxribat, suveren Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının daxili işlərinə aşkar müdaxilə kimi qiymətləndirilir.

Mixail Qorbaçov "Dağlıq Qarabağ barəsində Ermənistən SSR Ali Sovetinin 1989-cu il dekabrın 1-də və 1990-ci il yanvarın 9-da qəbul etdiyi aktların SSRİ Konstitusiyasına uyğun olmaması haqqında" SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin qərarını imzalayır. Bundan əvvəl qəbul edilən bəndlər kimi həmin qərar da kağız üzərində qalır. Ermənistən tərefi Moskvadan göstərişinə heç bir reaksiya vermir.

Bakıda Azərbaycan KP MK-nın binası qarşısında ümum-xalq mitinqi keçirilir. Müxalifət qüvvələrinin təşkil etdiyi mitinqdə respublika rəhbərliyinin yardımçı fəaliyyəti kəskin təqnid olunur, birinci katib Əbdürəhman Vəzirovun və onun komandasının təcili istəfa verməsi tələbi irəli sürürlür.

11 YANVAR

Bakıda mitinq davam edir. Cıxışçılar xalqın etimadını çıxan itirmiş respublika rəhbərliyinin istefasını və yüksək vəzifələr tutan ermənilərin təcili olaraq işdən çıxarılmamasını qətiyyətə tələb edirlər.

Həmin tələblərlər Azərbaycan KP MK-nin, respublika Ali Sovetinin və respublika prokurorluğunun binaları qarşısında piketlər keçirilir. Səhər saat 6-da AXC Lənkəran şəhəri sovet və hüquq-mühafizə orqanlarını mühəsirəye alır, rabitəni ələ kecirir və yerli hakimiyət orqanlarının fəaliyyətinin dayandırıldığı haqqında bəyanat verir. Müvəqqəti müdafiə komitəsi yaradılır. Bu komitə Lənkəran şəhərində bütün idarəetmə məsələlərini öz üzərinə götürür, operativ tədbirlər həyata keçirməyə başlayır.

13 YANVAR

Bakının Azadlıq meydanında mitinq keçirilir. Mitinqdə AXC-nin Milli Müdafiə Şurasının yaradıldığı elan olunur.

Yanvarın 13-15-də Bakıda bəzi fitnəkar qüvvələrin təhrikli və iştirakı ilə ermənilərə qarşı talan və zorakılıq hərəkətləri tərədirilir.

15 YANVAR

Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi Əbdürəhman Vəzirovun teşəbbüsü ilə respublika Ali Soveti Rəyasət Heyətinin icası çağırılır. İclasda DQMV-də vəziyyətin normallaşdırılması sahəsində təxirəsalınmaz vəzifələr haqqında daha bir formal qəbul edilir.

Kremldə Mixail Qorbaçovun sədrliyi ilə SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin icası keçirilir. İclasda Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində və başqa rayonlarda fövqəladə vəziyyət elan edilməsi haqqında məsələ müzakirə olunur. SSRİ daxili işlər naziri V. Bakatin, SSRİ baş prokuroru A. Suxarev, SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin sədri V. Kryuchkov, Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri E. Qafarova, Ermənistən SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri Q. Voskanyan məlumat verirlər.

Müzakirələrin nəticələri üzrə Mixail Qorbaçov "Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində və bəzi başqa rayonlarda" Fövqəladə vəziyyət elan edilməsi haqqında SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin fərmanını imzalayır.

1990-ci il yanvarın 15-də yerli vaxtla saat 23-dən Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin, Azərbaycan SSR-in ona bitişik rayonlarının, Ermənistən SSR Gorus rayonunun ərazisində, habelə Azərbaycan SSR ərazisində SSRİ-nin dövlət sərhədi boyunca sərhədyanı zonada fövqəladə vəziyyət elan edilir.

Yanvarın 13-də Bakıda baş vermiş hadisələrlə əlaqədar Sov. İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyü namızəd, SSRİ Ali Soveti İttifaq Sovetinin sədri Y. Primakov, Sov. İKP MK katibi A. Girenko, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin müvənni V. Doqujiyev Azərbaycan paytaxtına gelirlər.

Bakı Şəhər Partiya Komitəsinin fövqəladə plenumu keçirilir. Plenumda Y. Primakov, A. Girenko və Ə. Vəzirov da iştirak edirlər.

Bakıda vəziyyəti normallaşdırmaq sahəsində təxirəsəlimməz tədbirlər müzakirə olunur.

Y. Primakov və A. Girenko plenumda çıxış edirlər.

17 YANVAR

Bakıda və Azərbaycanın ayrı-ayrı rayonlarında mitinqlər davam edir. Y. Primakov, A. Girenko və Ə. Vəzirov Xalq Cəbhəsinin liderləri ilə danışıqlar aparırlar. Y. Primakov MK-nin binası qarşısındaki mitinqdə çıxış edir və xalqı qorumaq üçün Bakıya ordu getirildiyini bildirir. Onun çıxışı narazılıqla qarşılanır.

18 YANVAR

Bakıda şayılər baş alıb gedir. Mitinqlər ara vermir. Əhalisi sovet əsgərlərinin şəhərə top-tüfənglə girəcəyinə inanır.

19-20 YANVAR

Azərbaycan televiziyasının mərkəzi enerji bloku partladılır. Azərbaycan KP MK-nin binası qarşısında keçirilən mi-

tinqdə qərara alırmı ki, şəhərə giriş yollarındaki barrikadalar möhkəmləndirilsin, rus əsgərlərinin Bakıya girməsinin qarşısı bu yolla alınır.

Yanvarın 20-nə keçən gecə SSRİ Müdafiə Nazirliyinin, SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin, SSRİ Daxili İşlər Nazirliyinin qoşun hissələri hərbi silah və texnikanın müxtəlif növlərindən atəş aça-aça ayrı-ayrı istiqamətlərdən Bakıya daxil olur, dinc əhaliyə qarşı misli görünməmiş cinayətkarlıq əməli tərədirlər. Coxlu ölü və yaralanan var.

Mixail Qorbaçov "Bakı şəhərində fövqəladə vəziyyət tətbiq olunması haqqında" SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin fərmanı imzalayılar. Həmin fərman yalnız yanvarın 20-də səhər saat 6-7 radollarında, yəni sovet qoşun hissələri Bakıda amansız cinayət əməlləri tərəfdikdən, onlarca dinc insan qatlı yetirdikdən xeyli sonra elan edilir.

Bakı şəhərinin komandanti general-leytenant V. Dubinyakin 1 sayılı əmri ilə gecə saat 23-dən səhər saat 6-dek qadağan saatı elan edilir.

Televiziya işləmir. Bakı radiosu Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sedri Elmira Qafarovanın bəyanatını təkrar-təkrar yayır. Bəyanatda Azərbaycanın suverenliyinin kobud şəkildə pozulmasına və Bakıda fövqəladə vəziyyət elan olunmasına qarşı etiraz bildirilir. Bakı şəhərində dinc əhaliyə qarşı silah işlədilməsi, günahsız insanlara divan tutulması pislenilir, faciəli hadisələrin bütün məsuliyyəti SSRİ rəhbərlərinin boynuna qoyulur.

Azərbaycan KP MK bürosunun icası keçirilir. Respublikada yaranmış vəziyyət müzakirə olunur. Azərbaycanda üçüncü nüfuzlu matəm elan edilir.

Əbdürəhman Vəzirovun Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi vəzifəsindən azad edilməsi ilə əlaqədar olaraq MK bürosunun işinə rəhbərlik büro üzvləri - Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin sedri Ayaz Müfəlliəbova və respublika KP MK-nin ikinci katibi Viktor Polyanickaya təşəffüf edilir.

21 YANVAR

Deputatların üçdə bir hissəsinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin fövqəladə sessiyası işə başlayır. Sessiya Bakıda fövqəladə vəziyyət elan edilməsi haqqında SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin fərmanının dayandırılması barədə qərar qəbul edir və qoşunların şəhərdə çıxarılması tələbini irəli sürür. Bakıda qoşun yeridilməsinin faciəli nəticələrini təhqiq etmək üçün deputat komissiyası yaradılır.

Deputatlar sovet xalqına, dünyadan bütün xalqlarına və parlamentlərinə müraciət qəbul edirlər.

22 YANVAR

Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sedri E. Qafarova "Bakı şəhərində fövqəladə vəziyyətin ləğv edilməsi haqqında" qərar imzalayır.

Qərarda Bakıda fövqəladə vəziyyət haqqında SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 19 yanvar 1990-ci il tarixli fərmanı Azərbaycan SSR-in suverenliyinə qarşı təcavüz, bu fərmanın Bakı və onun ətrafinda kütləvi qırğına səbəb olmuş icrasına sorəncəm vermiş SSRİ ali hakimiyət orqanlarının və ali vəzifəli şəxslərin hərəkətləri Azərbaycan xalqına qarşı cinayət kimi qiymətləndirilir. Bütün qoşun hissələrinin və bölmələrinin qısa müddətdə respublikanın paytaxtı Bakı şəhərində çıxarılması tələb edilir.

Bakı yas içindədir. İki milyonluq şəhər və respublikanın bütün rayonlarından Bakıya gəlmüş insan dənizi şəhidlərin cənazələrini Azadlıq (keçmiş Lenin) meydandan ciyinlərinin götürüb Dağüstü parka yollanır. Azadlıq uğrunda canından keçənlər torpağa təşəffüf edilir. Bakıda Şəhidlər Xiyabani yaranır.

24-25 YANVAR

Gecə Azərbaycan KP MK-nin plenumu keçirilir. Respublikada siyasi şərait və böhran vəziyyətindən çıxməq yolları müzakirə olunur. Baş vermiş faciəli hadisələrə siyasi qiymət verilməsi və müvafiq tədbirlər görülməsi üçün həmin hadisələrin səbəblərini təhqiq etməkdən ötrü komissiya yaradılır.

Plenum təşkilat məsələsinə də baxır. Əbdürəhman Vəzirov respublikada böhran vəziyyətinə səbəb olmuş ciddi səhvlərə görə Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi vəzifəsindən və MK bürosu üzvlüyü üzvlüyündən azad edilir. MK-nin birinci katibi vəzifəsində işlədiyi dövrdə onun fealiyyətini yoxlamaq üçün komissiya yaradılır.

2015-Cİ İLİN İSTEHSALAT TƏQVİMİ

Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi (ƏDSMN) tərəfindən mülkiyyət və təşkilatlı-hüquqi formasından asılı olmayaraq müəssisə, idarə və təşkilatlarda Əmək Məcəlləsinin tələblərinə uyğun şəkildə işçilərin iş vaxtı normasının düzgün hesablanması və tətbiq edilməsi məqsədilə 2015-ci ilin istehsalat təqvimi və iş vaxtı norması hazırlanaraq təsdiq edilib. Nazirliyin ictimaayıtlə əlaqələr sektorundan verilən məlumatda bildirilir ki, sənədə əsasən, 2015-ci ilde həftələrarası istirahət günlərinin iş günləri hesab olunmayan bayram günləri ilə üst-üstə düşməsi ilə əlaqədar olaraq beşgündlik iş həftəsində 9, 25, 26 mart, 11 may, 20 iyul, altıgün-

lük iş həftəsində isə 9 və 25 mart tarixləri istirahət günləridir. 2015-ci ilin fevral ayı 28 təqvim gündən, il isə 365 təqvim gündən ibarətdir. 2015-ci ilde beşgündlik iş həftəsində 242 iş günü (onlardan 8-i bayramqabağı iş günləridir), iş günü hesab edilməyən 109 istirahət günü (onlardan 5-i iş günü hesab edilməyən bayram günləri ilə üst-üstə düşən həftələrarası istirahət günlərinin əvəzinə verilən istirahət günləri), iş günü hesab edilməyən 18 bayram (5-i istirahət günləri ilə üst-üstə düşən) və 1 ümumxalq hüzün günü vardır.

Qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinin 89-cu və 90-cı maddələrinə əsasən Azərbaycan Respublikasında gündəlik normal iş vax-

tının müddəti 8 saatdan artıq ola bilməz və bir qayda olaraq, iki istirahət günü olan beşgündlik iş həftəsi müəyyən edilir. Gündəlik normal iş vaxtına uyğun olan həftəlik normal iş vaxtinin müddəti isə 40 saatdan artıq ola bilməz. 2015-ci ilin iş vaxtı norması 40 saatlıq beşgündlik iş həftəsi üzrə 8 saatlıq iş günü hesabından müəyyən edilir. Bu zaman Əmək Məcəlləsinin 108-ci maddəsinin 1-ci hissəsinə müvafiq olaraq iş günü hesab edilməyən bayramqabağı, səsvermə, habelə ümumxalq hüzün günü qabağı iş günlərində həftəlik iş günlərinin müddəti bir saat qısalıdır. Qanunvericiliyə uyğun olaraq 2015-ci il üçün 40 saatlıq iş həftəsində iş vaxtinin illik norması 1928 saat təşkil edir.

Əmək Məcəlləsinin 90-ci və 108-ci maddələrinə əsasən altıgünlük iş həftəsi tətbiq edilərkən həftəlik norma 40 saat olduqda gündəlik iş vaxtının müddəti 7 saatdan və bilavasitə sonrakı gün istirahət günü olan iş gününün müddəti isə 6 saatdan çox ola bilməz. Altıgünlük iş həftəsi olan iş yerlərində 40 saatlıq iş həftəsində çalışan işçilər üçün 2015-ci ilde beşgündlik iş həftəsi üzrə hesablanmış 1928 saatlıq illik iş vaxtı norması tətbiq edilməlidir.

Məlumatə əlavə olaraq o da bildirilir ki, 2015-ci ilin İstehsalat təqvimi və İş vaxtı norması ilə ƏDSMN-in rəsmi internet saytının (www.mlspp.gov.az) ön səhifəsində “2015-ci ilin istehsalat təqvimi” bölməsində etraflı tanış olmaq olar.

M. MUSTAFAYEV

CEYHAN DAN 2,7 MİLYON TON NEFT DÜNYA BAZARLARINA ÇIXARILIB

2014-cü ilin dekabr ayı ərzində 2 milyon 684 min 967 ton Azərbaycan nefti Ceyhan limanından dünya bazarlarına çıxarılmışdır. (Bu həcmi 2 milyon 194 min 300 tonunu Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduñun nefti təşkil etmişdir). Ötən ilin yanvar-dekabr aylarında Ceyhan limanından ixrac olunmuş neftin həcmi 29 milyon 127 min 245 ton təşkil etmişdir.

Ümumiyyətlə, BTC istismara verilən gündən 2015-ci il yanvar ayının 1-nə qədər Ceyhan limanından 262 milyon 271 min 159 ton Azərbaycan nefti dünya bazarlarına yola salılmışdır.

GƏMİ QƏZALARI

Yaponianın Aomori prefekturası sahiləri yaxınlığında Kamboca bayraqı altında üzən gəmi batmışdır. Gəmi heyətinin 4 üzvü itkin düşməş hesab olunur. Bu barədə yerli KİV xəbər verir.

Məlumatə görə, gəmidəki 10 nəfərdən 7-si Çin, 2-si Banqladeş, 1-i Myanma vətəndaşıdır. Kapitan daxil olmaqla 6 nəfər xilas edilmişdir. Qəza yerində xilasetmə əməliyyatlarında 3 gəmi və 2 təyyarə iştirak edib.

Kongo Demokratik Respublikasının şimal-şərqində - Kongo çayında isə gəminin qəzaya uğraması neticəsində azı 30 nəfər həlak olmuşdur. Gəmidəki 100-dən çox adam xilas ola bilmişdir. Bu barədə “BBC News” xəbər verir.

2015-ci il yanvarın 1-dən Azərbaycan-da əmlak və torpaq vergilərinin dərəcələri və hesablaşma qaydaları dəyişdirilib. Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərə əsasən, artıq verginin məbləği əmlakin qiymətindən yox, ölçülərindən asılı olacaq.

Yeni qaydalarda yaşayış sahələri üçün ayrıca vergitutma mexanizmləri nəzərdə tutulub. Belə ki, mənzilin sahəsi 30 kvadratmetrdən aşağı olan əmlak sahibləri əmlak vergisi ödəməyecekler. Əmlak vergisi mənzilin 30 kvadratmetrdən artıq olan hissəsinə görə hesablanacaq. Amma verginin məbləği regionlardan asılı olaraq dəyişəcək. Belə ki, 30 kvadratmetrdən artıq hər kvadratmetri üçün vergi Bakıda 40 qəpik, Gəncə, Sumqayıt şəhərlərində, eləcə də Abşeron rayonunda 30 qəpik, digər şəhər və rayon mərkəzlərində 20 qəpik olacaq. Kənd və qəsəbələrdə, o cümlədən kiçik yaşayış məntəqələrində isə evin hər kvadratmetrindən 10 qəpik tutulacaq (30 kvadratmetrdən artıq).

Bakının özündə də vergi fərqli olacaq. Belə ki, Məcəlləyə edilən dəyişikliklər neticəsində əmlak vergisinin məbləği nəinki əmlakin hansı regionda, hətta paytaxtin mərkəzində və ya kənarında yerləşməsini də nəzərə alacaq. Bakının ayrı-ayrı ərazilərində əmlak vergisinin dərəcəsi fərqli olacaq. Paytaxtdakı əmlakdan vergilerin hesablanması üçün 0,7-dən 1,5-ə qədər dəyişə bilən əlavə əmsal tətbiq edilə bilər. Başqa sözə, Bakıdakı əmlak sahibləri üçün verginin məbləği hər kvadratmetr üçün 28 qəpikdən 60 qəpiyə qədər dəyişəcək. Yəni əmlak vergisinin məbləği inдиyə qədər mənzil-istismar idarələrinə ödənilən məbləğ qədər olacaq. Sadəcə, gələn ilin əvvəlinde verginin ödənilməsi səlahiyyəti daşınmaz əmlakin yerləşdiyi ərazinin yerli özünü idarəetmə orqanlarına (bələdiyyələrə) veriləcək.

Milli Məclisdə Vergi Məcəlləsinə edilən son dəyişikliyə əsasən, yanvarın 1-dən avto-

ƏMLAK VƏ TORPAQ VERGİLƏRİ DƏYİŞDİRİLƏB

mobilərə tətbiq olunan yol vergisi də ləğv edilir. Bundan sonra sürücülər və nəqliyyat vasitəsi sahibləri öz nəqliyyat vasitələrini texniki baxışdan keçirərkən yalnız texniki baxışa görə dövlət rüsumu ödəyəcəklər. Bu isə o deməkdir ki, bütün şəxslər öz nəqliyyat vasitələrinin mühərrikinin iş həcmindən, markasından, təyinatından və növündən asılı olmayaraq, yalnız bir ödəniş edəcəklər. Həmin ödəniş isə “Dövlət rüsumu haqqında” qanunun 18.65.1 maddəsində müəyyən olunan texniki baxış rüsumudur. Bu rüsumun məbləği avtomobilər üçün 20 manat, motosiklər, qoşqular və yarımqoşqular (o cümlədən avtomobilər üçün qoşqular və yarımqoşqular) üçün isə 10 manatdır.

Texniki baxış rüsumundan (10 və ya 20 manat) və 1 manatdan artıq olmamaqla bank xərcindən əlavə sürücüdən texniki baxış zamanı hər hansı digər ödənişin (birka pulu, müayine pulu və başqa ad altında) tələb olunması qanunsuzdur. Texniki baxışın dövrülüyü isə əvvəlki kimi qalır. Belə ki, minik avtomobilər, icazə verilən maksimum kütləsi 3,5 tonadək olan yüksək avtomobilər və motosikletlər istehsal ilindən sonrakı 5-ci, 7-ci, 9-cu, 11-ci və sonrakı hər il texniki baxışdan keçməlidir. Avtobuslar, icazə verilən

maksimum kütləsi 3,5 tondan artıq olan yüksək avtomobilər, təhlükəli yüklerin daşınması üçün xüsusi təyinatlı texniki təhlükəsizlik üzrə uyğunluq sertifikatı olan nəqliyyat vasitələri isə istehsal ilindən sonrakı 2-ci il dənən başlayaraq hər il texniki baxışdan keçməlidir.

Texniki baxış qrafiki isə aşağıdakı kimi midir:

-“VAZ”, “Qaz”, “Moskvic”, “ZAZ”, “UAZ” və digər MDB istehsalı olan minik avtomobilər üçün 1 yanvardan 1 maya qədər;

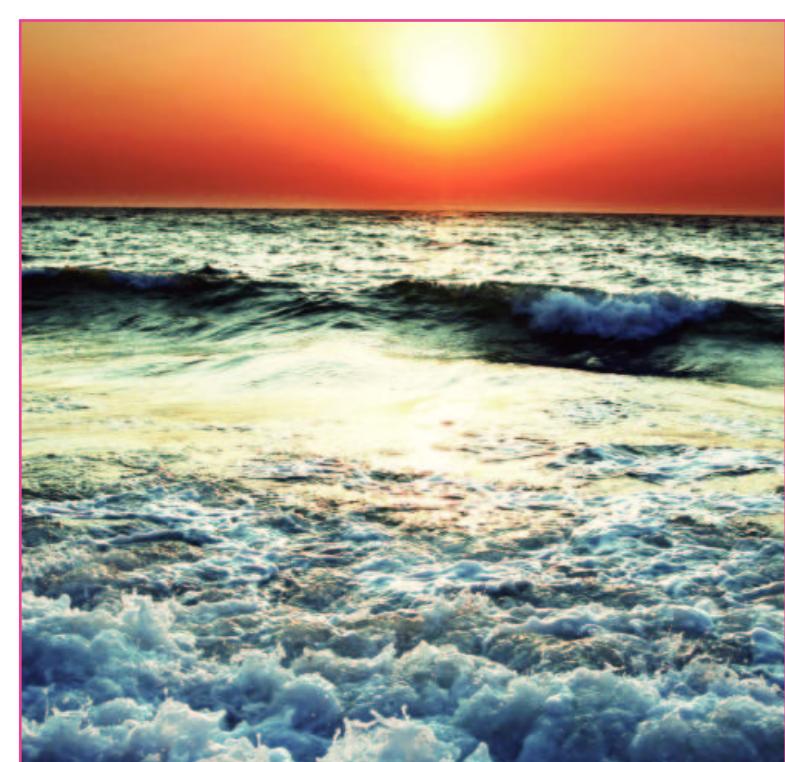
- Xarici dövlətlərde (MDB dövlətləri istisna olmaqla) və onların baza modelləri əsasında MDB-də istehsal olunan minik avtomobilər üçün 1 maydan 1 avqusta qədər;

- Yük avtomobiləri və avtobuslar üçün 1 sentyabrdan 31 oktyabra qədər.

TƏYYARƏ TANKERƏ HÜCUM EDİB

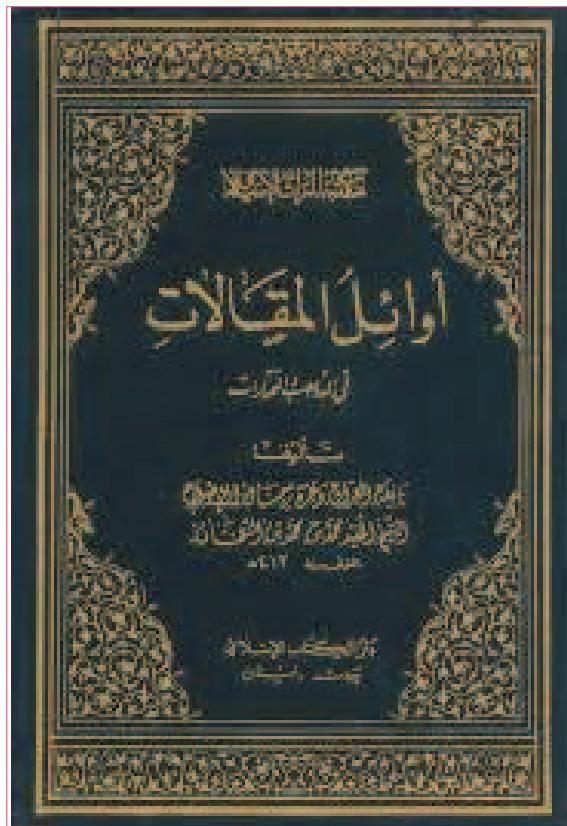
Naməlum hərbi təyyarə Liviyanın Derna limanında dayanan neft tankerinə hücum edib. Bu barədə Yunanistanın sahil mühafizəsindən bildirilib.

Liberiya bayrağı altında üzən “ARAEVO” tankeri Yunanistanın “Aegean Shipping Management” şirkətinə məxsusdur. Tankerdə 12600 ton xam neft, 21-i Filippin, 2-si Ruminiya və 3-ü Yunanistan vətəndaşı olmaqla 26 heyət üzvü olub. Hücum neticəsində Yunanistan və Ruminiyanın hərəsini bir vətəndaşı həlak olub, iki filippinli yaralanıb. Tankerə raket atılmasına baxmayaraq, neft dağılmayıb.

MÜQƏDDƏS QURANDA NAZİL OLANLARI ELM İNDİ KƏŞF EDİR

2006-ci ilin yayında dünya mətbuatında Niger prezidenti Mamadu Tanca-nın başçılığı ilə minlərlə möminin istiyun günlərinin birində yağış duasına çıxdığı haqqında xəbər yayılmışdı. Bir neçə qonşu Afrika dövlətinin səfiri, hökumət üzvləri də onlarla birlikdə ölkənin baş Nuamey məscidində baş tutan mərasimdə iştirak etmişdilər. Bu addımla atılmasına havaların çox isti keçməsi səbəb olmuşdu. Milli İslam Şurasının vitse-prezidenti Şeyx Məhəmməd Çafu demişdi ki, belə hallarda bütün məscidlərdə elliklə Allaha dua etmək lazımdır. Niger hökuməti əhalini dualarla eyni vaxtda Tanrıdan günahlarının bağışlanması da diləməyə çəgirmişdi.

...Müqəddəs Quranda Yer üzündə baş verən hadisələrdə suyun böyük rolü olduğu göstərilir. "Əraf" surəsinin 57-ci ayəsində bildirilir: "Küləkləri Öz mərhəməti önündə (yağışdan qabaq) müjdəçi olaraq göndərən Odur. Belə ki, küləklər (yağmur yüklü) ağır buludları hərəkətə gətirdiyi (daşıdığı) zaman Biz onları (buludları) ölü (qurumuş) bir məmələkətə tərəf qovur, ora yağmur endirir və onunla hər cür meyvə yetişdiririk. Biz ölürləri də (dirildib qəbirlərindən) belə çıxarıcağıq. Bəlkə düşümüb ibret alasınız!"

"Rəd" surəsinin 17-ci ayəsinə baxaq: "Allah göydən bir yağmur endirdi, vadilər öz tutumlarına görə onunla dolub daşdı".

"Muminun" surəsinin 18-ci ayəsində oxuyuruq: "Biz göydən lazımı qəder yağmur endirdik və onu yerdə (dənizdə, çayda, göllərdə və quylarda) saxladıq. Biz, sözsüz ki, onu aparmağa da (yox etməyə də) qadırıq!"

"Rum" surəsinin 48-ci ayəsinə diqqət yetirək: "Buludları hərəkətə gətirən küləkləri göndərib onları göy üzərində istədiyi kimi yayan və topa-topa edən Allahdır. Artıq buludların arasından yağış çıxdığını görürsən. Onu (yağışını) bəndələrindən istədiyinə verən kimi onlar sevinirlər".

"Fatir" surəsinin 9-cu ayəsində buyrular: "Buludları hərəkətə gətirən küləkləri Allahdır göndərən! Biz (o buludları) quru (ölü) bir məmələkətə tərəf qovub, öldükdən sonra torpağı onuna dirildirik. (Ölürləri) diriltmək də belədir!"

"Zümər" surəsinin 21-ci ayəsinə nəzər salaq: "(Ya Peygəmbər!) Məgər Allahın göydən yağış yağırdığını, onu Yer üzərindəki bulaqlara axıtmadığını, sonra onunla növbənöv əkin yetişdirdiyini görmürsem mi?!"

"Casiyə" surəsinin 5-ci ayəsində deyilir: "Gecə və gündüzün bir-birinin ardınca gəlib-gəlməsində, Allahın ruzu vermək üçün göydən yağış yağırdırmışında, onun vasitəsilə yeri ölümündən (quruduqdan) sonra diriltməsində və küləkləri (müxtəlif tərəflərə) yönəltməsində ağılla düşünənlər üçün (Allahın hər şeyə qadir olmasını sübut edən) dəliller vardır".

"Furqan" surəsinin 48-49-cu ayələrində bəyan olunur: "Küləkləri rəhməti" (yağış) önungə müjdəçi kimi göndərən də Odur. Biz göydən tərtəmiz su endirdik ki, onunla ölü bir yerə can verək, yaratdığımız heyvanları və bir çox (bütün) insanları sirab edək!"

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi Elmi-Dini Şurasının sədri, akademik Hacı Vasim Məmmədliyev bu məsələləri şərh edərkən deyib:

- Suyun insan həyatında mühüm əhəmiyyəti olduğu bu ayələrdə dəqiqliklə təsvir edilib. Onlar çağdaş elmin və texnikanın gəldiyi qənaətlərlə tam üst-üstə düşürlər. Suyun daim dövr etməsi barədə ilk elmi fikri 1580-ci ildə Bernar Palissi irəli sürüb. Onun yeraltı suların, yağış sularının torpağa sızması nəticəsində yaranması haqqında dedikləri XVII əsrərə bir elmi nəzəriyyə kimi qəbul olunmuşdu. Palissinin "Su qaynaqları yağımurdan təşəkkül tapır" sözləri "Zumər" surəsindəki "Yağış sularının yerdəki su qaynaqlarına axıdıldığı" ifadəsinin eynidir. Allah-təala "Vaqiə" surəsinin 68-70-ci ayələrində buyurur: "Bəs içdiyiniz suya nə deyirsiniz? Onu buluddan endirən sizsiniz, yoxsa Biz? Əgər istəsəydik, onu acı (bir su) edərdik". Ayədən görünür ki, əgər Allah istəsəydi, təbii (şirin) suyu acı edərdi. Bu, əslində Allahın hər şeyə qadırlığını, onun üçün qeyri-mümkün heç nə olmadığını bildirən bir postulatdır. Ayənin digər mənası isə insanların buluddan yağış yağırdımasına meydan oxumaqdır.

Lakin müasir dövrə elmin, texnikanın yardımı sayəsində buluddan su almaq, yəni səni yağış yağırdırmak olur. Sual verilə bilər: bu elmi-texniki nailiyyət Allahın insana meydan oxuması ilə ziddiyət təşkil etmirmi? Əsla. Cünki insan səni yağışıancaq və ancaq yağmura qadir buluddan almaq imkanına malikdir. Yağmura qadir olmayan buluddan səni yağış yağırdırmak heç cür mümkün deyil. Buludları isə yağış üçün əlverişli, yaxud qeyri-əlverişli edən yalnız Allahdır. İnsan yağış üçün əlverişli olmayan buluddan qətiyyən yağış ala bilməz. Odur ki, quraqlıq bəşəriyyət qarşısında bir problem kimi qalır. "Bəqəra" surəsinin 22-ci ayəsində insanlara xıtab edilir: "O Allah ki, sizin üçün Yer üzünü döşədi, göydən yağımur endirdi və onun vasitəsilə sizin üçün müxtəlif meyvələrdən ruzular yetişdirdi. İndi siz də Allaha (Onun heç bir oxşarı və bənzəri olmadığını) bilə-bilə şərıklər qoşmayıñ".

Elm indi sübut edir ki, Günəşin isti şüaları dənizlərin, okeanların və Yer üzündə torpağa sızan suların buxarlanması səbəb olur. Bu şəkildə meydana gələn su buxarı atmosferə qalxıb orada kəsifləşir, qatlılaşır və nəticədə buludlar təşəkkül tapır. Əsən küləklər bu buludları müxtəlif tərəflərə qovur, bəzi buludlar yağımur vermədən səmanın ayrı-ayrı yerlərində itib qeybə çıxır. Digər iri bulud topaları başqa topalarla birləşir, sonra yağımur vermək məqsədilə bələndən parçalanır. Yağış suyu Yer üzünün 70 faizini təşkil edən dənizlərə, okeanlara düşər-düşməz öz daimi dövrünü tamamlayırlar. Yağımur torpağa düşdükdən sonra onun bir qismini bitkilerə sovuraraq inkişaf etmeye başlayır. Bitkilər də öz növbəsində sovurduqları suyun bir hissəsini tərləmə yolu ilə atmosfəre qaytarır. Yağışın qalani dərhal torpağın altına sızır, oradan da yeraltı su qaynaqlarını taparaq dənizlərə, okeanlara axır, yaxud digər su yolları vasitəsilə yerüstü su şəbəkələrinə qaydırır və yenidən torpağa sızır.

B. ƏSƏDOV

Dənizlərə gözəllik
verən gəmilərimiz

Davranış qaydaları

İŞGÜZAR MÜNASİBƏTLƏRDƏ BƏZİ ETİKETLƏR

Çağdaş dünyamızda bir çox sahələrdə qloballaşma meyilləri artıq mədəniyyət və məişətimizdə mental ənənələrimizə zənginlik gətirməkdədir. Əvvəlcə ailədən, ata-ananın verdiyi tərbiyədən qaynaqlanan mədəni davranış vərdişləri sonralar uşaq bağçasında, məktəbdə və əmək kollektivlərində daha da cəilanır və yeni çalarlar əzx edir.

Harada işləməsindən asılı olmayaraq, insan davranış qaydalarına, etik normalara riayət edirəsə, şəxsi nümunəsi ilə seçilirəsə, ətraf aləmdə artıq özü haqqında müsbət fikir formalasdır. Əmək kollektivlərinə, istər istehsalat, yaxud biznes dünyasına yeni üzv olmuş hər bir şəxs əgər işində uğur qazanmaq istəyirəsə, o, birinci növbədə işgüzar mədəni etiketlərin "qızıl" qaydalarını bilməlidir. Bu, birinci növbədə müraciət mədəniyyəti və özünü təqdimetmədən başlanır. Məsələn, bizdə insanın özü-özünə müəllim və ya xanım deməsi və yaxud iş tərefdaşına "əzizim", "canım-gözüm" və ya "canını yeyim" kimi ailə leksikonuna aid ifadələr və müraciətlər ən böyük qüsurlardandır. Bu, şəxsin mədəni səviyyəsinin geriliyindən xəbər verir.

Qızıl qaydaların başlıca şərti işgüzar insanın dəqiq olmasıdır. Yəni işə və ya işgüzar görüşə səbəbsiz gecikən şəxs birinci növbədə özünə olan etimadi itirir və ciddi tərəf-müqabilə sayılır. İşgüzar müdhitdə mədəni etiketlərdən biri də iş yoldaşı ilə tərəfdaşlığı ilə səhəbdə artıq söz danışmamaqdır. Hər bir əməkdaş təmsil etdiyi idarənin sırlarını qorumağı mütləq mənənə bacarmalıdır.

Dördüncü qızıl qayda işə işgüzar şəxsin təkcə özünü deyil, başqalarını da nəzərə almasıdır. Hər hansı bir işdə uğur qazanmaq üçün təkcə öz mənəfələrini düşünüb, tərəf-müqabilə zərər yetirilməsi mədəni etiketlərə ziddir. Əməkdaş iş yoldaşı ilə mühasibətdə daxili xüdbinliyini boğmalı, qarşısındakını səbirlə dinləmeli, onun fikirlərinə hörmətlə yanaşmalı, sözünü kəsməməlidir. Opponentin fikrini sarkazmla və ironiya ilə kəsib onu alçaldan şəxs gec və ya tez, özü də nə vaxtsa, eyni veziyetlə qarşılaşacaqdır.

Əsas şərtlərdən biri də qəbul olunmuş normada geyim mədəniyyətidir. İşgüzar insanlar təmiz, səliqəli, bir qədər dəbə uyğun, zövqlə geyiməyi birinci növbədə bacarmalıdır. Əgər kişisin qalstuku və ya köynəyinin boyunu və qolları kirlidirəsə, əgər qadın tərəf-müqabili açıq-saçıq və ya ziyyət libasında, zinətində, ənlik-kırşanında işgüzar mühitə gəlirəsə, bu, onun etiketlərdən xəbərsiz olduğunu göstəricisidir. İşgüzar şəxs geyimində heç bir detalla nəzer-diqqəti cəlb etməməli, ətrafdan çox da seçilməyə çalışmamalıdır. Xüsusilə işgüzar qadınlar qəbul edilmiş qaydada ciddi iş kostyumu geyməli və ona uyğun zövqlə aksesuar taxmalıdır.

Mədəni davranış etiketlərindən biri də işgüzar insanın yazılı və şifahi nitq mədəniyyətidir. İnsanın sadə, rəvan, anlaşıqlı danışıqlı onun dünyagörüşü, eruditlığı, səviyyəsi haqqında təessürat yaradır. Müasir dünyanın işgüzar insanların bu mədəniyyəti əzx etmək üçün təkcə öz xalqının deyil, digər ölkələrin də tarixini, mədəniyyətini bilməsi önemlidir. Birinci növbədə, əməkdaş öz tərəf-müqabili ilə bərkədən, qısqıra-qısqıra deyil, qarşısındakına hörmət əlaməti olaraq sakit, təmkinlə, savadlı, xoş və gözəl danışmağı bacarmalıdır. Daim oxumaq, yaxşı vərdişlər insanların birinci zinətidir.

M. RƏHİMZADƏ

Rusca-İngiliscə-Azərbaycanca dənizçilik terminlərinin izahlı lügəti

(Əvvəli ötən nömrələrimizdə)

Доковая расписка

DOCK RECEIPT, DOCK WARRANT

Документ, выдаваемый морским перевозчиком или транспортно-экспедиторской организацией грузоотправителю после принятия груза на причал или на склад для последующей погрузки на судно. Для каждой партии товара доковая расписка составляется в нескольких экземплярах, где указываются наименование груза, число мест и их вес, род упаковки, маркировки, заявленная отправителем стоимость груза, порт назначения и т.п. При выявлении видимых повреждений или несоответствия груза его описанию перевозчик прежде, чем подписать документ вносит в доковую расписку отметку соответствующего содержания.

После передачи груза со склада на судно доковая расписка приобретает значение штурманской расписки и обменивается на коносамент.

Доктрина разрушения

DOCTRINE OF FRUSTRATION

Канцелирование договора морской перевозки. По экономическим соображениям судовладелец или фрахтователь могут расторгнуть договор на основе доктрины разрушения. Однако на основе доктрины разрушения прежде, чем заявить контрактной стороне о желании расторгнуть договор по экономическим соображениям, сначала следует получить у юриста квалифициованную консультацию, т.к. впоследствии очень трудно доказать, что соглашение прекращено на основе доктрины разрушения.

Договор будет разрушен (frustrated), если судно физически исчезло (погибло) или заявлено о его (constructive total loss) полной конструктивной гибели. Следовательно, договор автоматически разрушен и прекращает свое существование.

Если судно задерживается на непозволительно длительный срок, то договор о фрахтования может быть также прерван, т.е. разрушен.

Документированный аккредитив

DOCUMENTARY CREDIT

Разновидность аккредитива, по которому производится банком от имени определенной стороны по предъявлении отгрузочных документов. По условиям документированного аккредитива обычно требуется представить следующие документы: коносаменты (полный сет оригиналов чистых коносаментов), счетфактуру (invoice) страховой полис, сертификат происхождения груза в дубликате (certificate of origin in duplicate) и др. Основой сделок по документированному аккредитиву является то, что банк выплачивает бенефициару, т. е. лицу, имеющему право на получение денег (напр. продавцу товара), согласованную сумму после проверки предъявленных документов, которые должны соответствовать условиям аккредитива. Банк отвечает только за соответствие документов условиям документированного аккредитива и не несет ответственности за действительное количество, качество и состояние груза. Если банк при проверке документов допустил небрежность, которая повлечет за собой ущерб для сторон, то он несет за это ответственность и обязан возместить этот ущерб.

QADINLAR KİŞİLƏRDƏN AĞILLIDIRLAR

Qadınların kişilərdən daha ağıllı olduğunu sübuta yetirilib. "Darvin mükafatı: cinslərin səfəh davranışlarında müxtəlifliyi" adlı araştırma "British Medical Journal" dərgisində dərc edilib.

Alımlar Darvin mükafatının 20 illik dövründen

Dok qəbzi

DOCK WARRANT

Sonradan gəmiyə yüklemək məqsədi ilə köprüyə və ya anbara qəbul edilmiş yük üçün donizlə yük daşıyanın və ya ekspeditor-nəqliyyat təşkilatının yükgöndərənə verdiyi sənəd. Hər bir mal partiyası üçün dok qəbzi bir neçə nüsxədə tərtib edilir və burada yükün adı, yerlərin sayı və onların çoxluğu, qablaşdırma növü, markaları, yükgöndərən tərəfindən yükün bəyan edilən dəyəri, təyinat limanı və s. göstərilir. Zahiri zədələnmələr və ya yükün öz təsvirinə uyğun olmaması aşkar edildikdə, daşıyıcı sənədi imzalamazdan əvvəl dok qəbzinə müvafiq məzmunda qeyd yazır. Yük anbarandan gəmiyə təhlil verildikdən sonra dok qəbzi şurman qəbzi qüvvəsinə minir və konosamentlə dəyişdirilir.

Ləğvetmə doktrinası

DOCTRINE OF FRUSTRATION

Dənizlə yük daşınma müqaviləsinin pozulması. İqtisadi müləhizələrə görə gəmi sahibi və ya fraxtedən ləğvetmə doktrinası əsasında müqaviləni poza bilər. Lakin ləğvetmə doktrinası əsasında müqaviləni iqtisadi müləhizələrə görə pozmaq istəyini müqavilə bağlayan tərəfə bəyan etməzdən əvvəl, hüquqşunasdan ixtisaslı məsləhət almaq lazımdır, çünkü sonradan müqaviləyə ləğvetmə doktrinası əsasında xitam verildiyini sübut etmək çox çətindir.

Əgər gəmi fiziki cəhdən yox olsa (məhv olsa) və ya onun tam konstruktiv məhv həqqu (constructive total loss) bəyan edilsə, müqavilə pozulacaqdır (frustrated). Nəticə etibarilə, müqavilə avtomatik pozulur və öz fəaliyyətini dayandırır.

Əgər gəmi yolverilməz dərəcədə uzun müddətə ləngiyirsə, bu halda da fraxtetmə barədə müqavilə dayandırıla, yəni pozula bilər.

Sənədli akkreditiv

CREDIT DOCUMENT

Akkreditivin bir növü, bank bu növ üzrə ödənişi müəyyən tərəfin adından yüklənmə sənədləri təqdim edildikdə həyata keçirir. Sənədli akkreditivin şərtləri üzrə adətən aşağıdakı sənədləri təqdim etmək tələb olunur: koносаментlər (temiz koносаментlərin orijinallarının tam dəsti), hesab-faktura (invoice), siyortə şəhadətnaməsi, yükün mənşəyini bildirən sertifikatın dublikatı (certificate of origin in duplicate) və s. Sənədli akkreditiv üzrə sövdələşmənin əsasını o təşkil edir ki, bank beneficiari - pul almaq hüququna malik olan şəxsə (məsələn, malin sahibinə) razılışdırılmış məbləği akkreditivin şərtlərinə uyğun olan təqdim edilmiş sənədlərin yoxlanılmasından sonra ödəyir. Bank yalnız sənədlərin adıçıkların akkreditivin şərtlərinə müvafiq olmasına görə cavabdehdir və yükün həqiqi miqdəri, keyfiyyəti və vəziyyəti üçün məsuliyyət daşıdır. Əgər bank sənədlərin yoxlanılması zamanı tərəflərə zərər vura bilən diqqətsizliyə yol verərsə, o buna görə məsuliyyət daşıyır və həmin zərərin əvezini ödəməyə borcludur.

nü (1995-2014) əhatə edən laureatlarını araşdırıblar. Məlum olub ki, bu mükafat 90% kişilərə nəsib olur.

Darvin mükafatı hər il daha axmaq şəkildə olənlərə və intihar edərək insanlığın genefonduna xeyir götürənlərə verilir. Məqalədə yazılır: "Onlar bu yolla bəşəriyətə dəha bir axmadan xilas edirlər".

Alımlar Darvin mükafatının 318 qalibi haqqında məlumatları diqqətlə öyrənilərlər. Laureatların 282 nəfəri (88,7%) kişi, yalnız 36-sı qadın olub. Araşdırmanın müəlliflərinin sözlərinə görə, səfəh hərəkətlər dedikdə, atılmış addımın qarşılığında heç bir şey əldə olunmayan mənasız risklər nəzərdə tutulur.

Документ смешанной перевозки

COMBINED TRANSPORT DOCUMENT

Документ, предусмотренный Конвенцией о смешанных перевозках грузов. Для правовой регламентации документов смешанной перевозки используются Унифицированные правила о документах смешанной перевозки, принятые МТП в 1973 г. Данные правила в своей основе соответствуют указанной конвенции. Здесь вместо понятия «перевозчик» введено «оператор», который, выдав документ смешанной перевозки груза, обязуется исполнить смешанную перевозку и нести соответствующую ответственность. Держатель документа состоит в правоотношении только с оператором, но не с конкретными перевозчиками, услугами которых пользуется сам оператор.

Документ смешанной перевозки может выдаваться в оборотной и необоротной форме. Принципы действия сходны с коносаментом. На основе Унифицированных Правил МТП созданы коносаменты Комбидок и Комбикомбиль, ФИАТА.

Дополнение

RIDER

Дополнение к чартеру или другому документу, которое вместе с аддendum слушит отражением индивидуальной договоренности к проформе чартера.

Дополнительный фрахт

OVER FREIGHT

Фрахт, оплачиваемый за погруженный груз сверх оговоренного у количества.

Досрочное прибытие

COME FORWARD

1) В отношении судна - прибытие и готовность к погрузке/выгрузке ранее оговоренного я срока.

2) В отношении груза - доставка к судну для погрузки, которая характеризуется временем или способом доставки.

E

Единый административный документ, ЕАД

SINGLE ADMINISTRATIVE DOCUMENT, SAD

Стандартная форма таможенной декларации, введенная в 1988 г. в странах ЕС, а затем и в других странах Западной Европы. Состоит из набора однотипных деклараций, заполненных в восьми экземплярах и содержащих полную информацию о товаре и способах его транспортировки, сведения о отправителе и получателе товара, необходимые банковские, налоговые, страховые и другие данные. Три первых экземпляра ЕАД обеспечивают выполнение таможенных формальностей в стране - экспортёре товара, а пять остальных - в стране-импортере товара. К ЕАД у прикладывают счетфактуру, сертификат происхождения, а также (в некоторых случаях) импортный сертификат, документы внешнеторгового контроля.

1988-ci ildə Avropa İttifaqı (AI) ölkələrində və daha sonra Qərbi Avropanın digər ölkələrindən tətbiq edilən gömrük bəyannaməsinin standart forması. Mal və onun nəqli üsulları haqqında tam informasiyanı, mali göndərən və onu alan baresində, habelə bank, vergi, siyortə haqqında zəruri və digər məlumatları əhatə edən səkkiz nüsxədə doldurulmuş birtipi bəyannamələr dəstindən ibarətdir. Vahid inzibati sənədin (VIS) ilk üç nüsxəsi mali ixrac edən, qalan beş nüsxəsi isə mali idxlə edən ölkədə gömrük rosmiyətçiliklərinin yerinə yetirilməsi təmin edir. VIS-də hesab-faktura, mənşə serifikatı, habelə (bəzi hallarda) idxlə sertifikatı, xarici ticarət nezərdə sənədləri əlavə olunur.

Yüklərin təbii itkisi

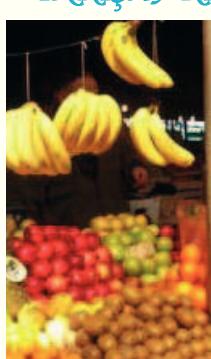
NATURAL LOSS OF GOODS

Недостача массы грузов, возникающая при их транспортировке вследствие присущих этим грузам естественных свойств (усушки, утруска, утечка и т. п.). По договору морского страхования не подлежат возмещению убытки от естественной убыли грузов. Правилами предусмотрен перечень грузов, подверженных естественной убыли при перевозке морем, и предельные нормы потерь по этой причине.

Yüklərin nəqli zamanı onlara məxsus olan təbii xassələr (quruma, silkelənmə, axma və s.) nəticəsində yüklerin kütlösündə əmələ gələn çatışmazlıq. Dəniz siyortə müqaviləsi üzrə yüklerin tabii itkisindən dəyən zərərin evəzi ödənilmir. Qaydalarla dənizlərda daşınma zamanı təbii itkiyə məruz qalan yüklerin siyahısı və bu səbəbdən itkilərin həddi normaları nəzərdə tutulmuşdur.

(Davamı var)

MEYVƏLƏR DEPRESSİYANIN İNKİŞAF RİSKİNİ AZALDIR

Gün ərzində azı iki pors meyvə yemək depressiyadan qəçmək üçün kifayətdir. Kvinslend Universitetinin alımları bu qənaətdədir. Araşdırma Avstraliyadan 6 min qadın istirak edib.

Gündə minimum iki pors meyvə yeyən qadınlar bundan az meyve yemənlərə nisbətən ruh düşkünlüyündən daha az

əziyyət çəkiblər. Lakin alımlar tərəvəzdən istifadə ilə ruh düşkünlüyü arasında əlaqə aşkar etməyiblər.

Onlar göləcəkdə meyvə və tərəvəzler arasında forqın artırılmasının vacib olduğunu düşünürərlər. Alımların fikrincə, forq meyvələrə iltihab əleyhinə birləşmələrin və resveratrol kimi antioksidantların tərəvəzlərə nisbətən çoxluğu ola bilər.

Bundan əvvəl aparılmış digər araşdırma da isə müəyyən olunmuşdu ki, psixi sağlamlığın yüksək göstəricilərinə malik şəxslərin 33,5 faizi gündə minimum beş pors tərəvəz və meyvə yeyir. Onlar həyata nikbin baxır, şən olur, özlərinə güvenir, ətrafdakılarla yaxşı münasibət qura və ruhi güclərini tez bərpə edə bilirlər. Daha isə meyvə-tərəvəz yeyenlər arasında beşləri yalnız 6,8 faiz təşkil edir.

YARIZARAFAT, YARIĞERÇƏK

- ❖ Bu il yol gedəndə diqqətli olun. Quyu qazanlar xeyli çoxalıb.
- ❖ Nə başımın o vaxtıdır səhv edəm, nə yaşımın o vaxtıdır ki, bağışlaşınlar.
- ❖ Gör bir ne zəmanəyə gəlmüş? Qardaş dediyin uzaq qohumdan, uzaq qohum dostdan, dost dediyin düşməndən çox az fərqlənir.
- ❖ 2015-ci ilə ele başlayın ki, sonra mənə düşmədi deyə af-uf eləməyəsiniz.
- ❖ Hər şey dəyişir. Nədənsə tek-cə adamlar yaxşılığa doğru az dəyişirlər.
- ❖ Mərifət yiyəsi daha heç nəyin yiyəsi olmasa da, çox şeyin yiyəsidir.
- ❖ Bilmədiyi çox şeyə görə adamı qınamaq olmaz. Yaxşı biliyi bircə yaxşı şey varsa, ondan öyrənmək lazımdır.
- ❖ Hər gün bəlkə yüz namərdə rastlaşıraq. Amma hələ də onları yaxşı taniya bilmirik.
- ❖ Cəhənnəmə düşməyi arzulamır. Cennətə də yəqin ki, məni buraxmayacaqlar. Belə çıxır ki, avara qalacağam?

PSİKOLOJİ ANLAYIŞLAR

Temperament fərdi-psixoloji xüsusiyyət olub, bədəndə hissələrin müəyyən nisbəti deməkdir. Hippokrata (e. ə. 460-377) görə, temperament bədəndə olan qan, selik, öd və qara öd mayələrinin nisbəti ilə əlaqədardır. İnsan orqanizmində hansı mayenin üstünlük təşkil etdiyini əsas götürərək sanqvinik, xolerik, melanxolik və flaqqatik olmaqla 4 temperament tipini müəyyənləşdirmişdir.

Sanqvinik (latınca sanquinisq, həyatı qüvvə) temperamentli tip adamlar fiziki cəhətdən zəif inkişaf etmiş olur. Onların döş qəfəsi yasti, bədən dərişi quru, qaba və soyuqdur, gözləri mavi və ya qara, saçları seyrəkdir. Bədəndə tutqun rəngdə bir neçə xal yerləşir. Bu şəxslər, adətən, qarabugdayı olurlar. Onların yuxusu tez və səthidir, əl və ayaqları, adətən, soyuq olur. Sanqvinik tip yüksək fəallığı, çevikliyi və diriğələşməsi ilə seçilir. Onlar da düşünmə qabiliyyəti güclüdür, müəyyən reaksiyalara ani olaraq cavab verirlər. Bu temperamentli tip adamlar tez-tez danışır, sürətlə yerişirlər, onların qida rasionunun əsasını yağlı və dadıl yeməklər təşkil edir.

Xolerik (yunanca clole-öd)) temperamentli tip şəxslərin boyu orta, döş qəfəsi geniş, saçları seyrək, yumşaq, qara və ya qəhvəyi rəngdə olur, tez ağarır və vaxtından əvvəl töklür. Onların gözləri göy və ya qonur, üzü sarışın, yaxud qırmızıdır. Adətən, bədənləri, əl və ayaqları isti olur (hətta şaxtalı günlərdə də). Yuxuları orta müddətlidir. İstidən və günəş şüalarından əziyyət çəkirler.

Xolerik temperamentli şəxslər cəld, çalışqan, fəal olsalar da, onların davranışında hövseləşsizlik və kobudluq kimi mənfi əlamətləri də hiss etmək çətin deyil..

Melanxolik (yunanca melanos - qara + clole - öd) - qara öd

- ❖ Qəribədir, bilə-bilə ki, yalnızdan yaxşılıq gözleməyə dəyməz, onları bu qədər yaxın niyə buraxırlar?
- ❖ Nə qədər ki, kişilərin başında qoz sindiran arvadlar var, qoz nə qədər baha olsa, yaxşıdır.
- ❖ Heç nə əvəzsiz qalmır. Elədiyin yaxşılığın bəhrəsini görəyün kimi, pisliyin də hansı yollasa, özünü qaydır.
- ❖ Kar, eşitməyən yox, qanmaya yandır.
- ❖ Məsələ heç də qulaqlarının uzunluğunda deyil. Bütün uzunqulaqların qulaqlarını kəssələr belə, heç biri at olmayaq.
- ❖ Niyə çox adam özünü nəmərdiliklə təsdiq etmək istəyir?
- ❖ Gör nə qədər adam çəşa-çəşa gedir e...
- ❖ Həmrəylik yaxşı şeydir. Amma pis adamların həmrəyliyindən yaxşı heç nə gözleməyin.
- ❖ Yağla şorun fərqini bilməyənə başqa şəyler təklif etməyə dəyməz.

Rasif TAHIROV

'DƏNİZ'İN GÜLÜŞ PAYI

- İstəyirəm Yeni ilə kimi həyatında ürəkaçmayan, zərərlə nə varsa, hamisini atım.

- Qaynananı da?

***

Oğlan qızı:

- Mən sizə qəlbimi təklif etdim. Təəssüf ki, qəbul etmədim.

- Başqaları daha dəyərli şəyler təklif edirlər.

***

- Niyə işləmək lazım olan-da hamı yaxasını kənara çəkir, mükafat veriləndə isə qabağa soxulur?

- Bu o deməkdir ki, hələ də mükafatı yalnız yaxşı işə görə vermirlər.

***

- Dünyanın ən pis adamı kimdir?

- Yaxşılıq qanmayan.

- Bəs ən yaxşı adamı?

- Pisliyin nə olduğunu bilməyən.

- Belələri də olur?

- Bu dünyada hər şey olur...

***

- Həbsxanaya niyə düşmüsən?

- Heç, bir nəfəri itələmisiəm.

- Buna görə adama 13 il iş verməzlər axı?!

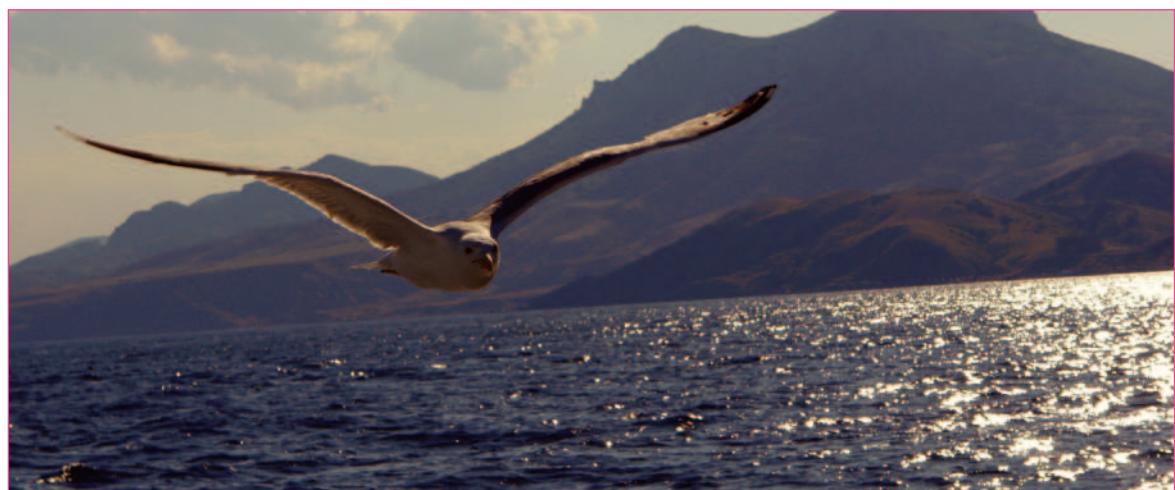
- Eyyandan itələyəndə də?

Rasif TAHIROV

Yapon alimləri fikrin beyində necə əmələ gəldiyini araşdırıblar. Yaponiya Milli Genetik Institutunda aparılan araşdırma, zebra balığının beyində "aklıq, yemək" düşüncəsinin necə meydana gəldiyi və formalasdığı müəyyən edilib.

Təcrübədə yeni texniki alətdən istifadə olunub. Belə ki, balığın beyinə, sinir hüceyrə-

lərindəki dəyişməni qəbul edən alət yerləşdirilib. Hər hansı bir fəaliyyət zamanı sinir hüceyrələri parlayaraq, reaksiyanın dəqiq görünüşünü təmin edib. Yəni "beynimdə lampa yandı" vəziyyəti həqiqətə çevrilər. Aparılan təcrübə zamanı ac olan zebra balığı öünüə qo-

"Bakı-2015" ilk Avropa Oyunlarının ulduz elçilərinin təqdimatı olub

Yanvarın 13-də Beynəlxalq Muğam Mərkəzində "Bakı-2015" ilk Avropa Oyunlarının ulduz elçilərinin təqdimatı mərasimi keçirilib.

Övvəlcə "Bakı-2015"in ulduz elçiləri qızılı xalı üzərindən keçərək konsert salonuna daxil olublar.

Tədbirdə çıxış edən "Bakı-2015" Əməliyyat Komitəsinin əməliyyatlar üzrə baş direktoru Saymon Kleq və digərləri Oyunlara hazırlıq işlərinin yüksək səviyyədə davam etdirildiyini

bildiriblər. Çıxışlarda, həmçinin ilk Avropa Oyunlarının açılış mərasimine 150 gün qalması xüsusi vurgulanıb.

Qeyd edilib ki, ulduz elçilər azərbaycanlı gənclər arasında böyük həyəcan yaradacaq və daha çox insanı Oyunlara cəlb edəcəklər. Onlar "Bakı-2015"in obyektlərinə baş çəkəcək, gerisəymə tədbirlərində iştirak edəcək, kampaniyaları destekləmek və özlərinin sosial media kanallarından istifadə etməklə pərəstişkarları ara-

sında Avropa Oyunlarının təbliğine kömək göstərəcəklər.

Sonra ulduz elçilərə dəş nişanları təqdim olunub və onlar təmsil edəcəkləri idman növlərinin adlarını zərflərənə seçiblər.

Sonda xatire şəkli çəkdiirlib.

"Bakı-2015"in ulduz elçiləri sırasında Rafael İsgəndərov və Coşqun Rehimov (stolüstü tennis), Röya Ayxan (avarçəkmə), Behram Bağırzadə (cimərlik futbolu), Tünzalə Agayeva (atıcılıq), Eldar Qasımov və Nigar Camal (hər ikisi badminton), "Dj Shock" (atletika), Miri Yusif (basketbol), Murad Dadaşov (su idman növü), İlkin Həsəni (velosiped idmani), Cabir və Tahir İmanovlar (velosipəl) yaralıblar.

"Bakı-2015" Avropa Oyunlarının idman elçiləri siyahısında Suğra Müqəbilzadə (oxatma), Nazim Babaev (atletika), Amil Həmzəyev (basketbol 3x3), Elgün Əlizadə və Murad Sultanov (velosiped idmani), Sabine Mikina (qlıncıqnatma), Marina Durunda (gimnastika), Elmar Qasımov (cüdo), Ceyran Əliyeva (voleybol), Rövşən Bayramov və Mariya Stadnik (güləş) təmsil olunurlar.

Sabir ABUŞOĞLU

BATMIŞ ŞƏHƏR AŞKAR EDİLİB

Dərin sularda tədqiqat işləri aparılanlar gözlənilmədən batmış qədim şəhərin xarabəliqləri ilə öz-özə qalıblar. Unikal tapıntı Yunanistan sahilləri yaxınlığında Qırımızı dənizin 50 metr dərinliyində aşkar edilib.

Alimlər güman edirlər ki, şəhərin əsası eramızdan əvvəl 331-ci ildə Makedoniyalı İşkəndər tərəfindən qoyulub. Misirlilər qədim meqapolisini

Tonis, yunanlar isə Heraklion adlandırlıblar.

Tapıntıının böyük dəyəri vardır, çünki oradakı heykəllər və tikintilər, gəmilər, sikkələr, həmcinin üzərində yazılılar olan lövhəciklər dənizin dibində çox yaxşı vəziyyətdə qalıb.

Heraklionun tarixi, ümumiyyətlə qədim dünya tarixi barədə daha tam və dəqiq təsvərvür əldə etmək, eləcə də bir çox suallara cavab tapmaq üçün

alimlərin qarşısında bütün artefaktların şifresini açmaq, araşdırma və tədqiqat aparmaq kimi vəzifələr durur.

Şəhər-kabus 12 əsr əvvəl suyun altına getdiğdən sonra əfsanəyə çevrilib. Buna səbəb suyun səviyyəsini qaldıran, həmcinin torpaq sürüşməsinə gətirib çıxaran zəlzələ ola bilərdi. Çox güman ki, alimlər şəhərin su altında qalma müəmmasına da aydınlıq gətirə biləcəklər.

PİYADA GƏZMƏYİN FAYDASI ÇOXDUR

Böyük Britaniya alimləri hesab edirlər ki, piyada gəzməyi və velosiped sürməyi sevənlər avtomobilə üstünlük verənlərə nisbətən ömürəni sağlam başa vururlar.

Alimlər 18-65 yaşlı 18 min nəfərlə onların ailə vəziyyəti, stress və digər amillərlə bağlı araşdırıldıqları sorğudan sonra bu nəticəyə gəliblər. Məlum olub ki, şəxsi avtomobilərini qarajda qoyub işə piyada və yaxud

velosipedlə gedənlər tixaclarда vaxt itirmir və stress keçirmirlər.

“Sorğular göstərir ki, şəxsi avtomobilərdən istifadə edənlərlə müqayisədə ictimai nəqliyyatda səyahətə çıxanlar özlərini, daha xoşbəxt hiss edirlər. İctimai nəqliyyatla səfərə çıxmış sərnişinlərə dincəlməyə, oxumağa və dostları ilə əlaqə saxlamağa imkan verir”, - deyə Şərqi İngiltərə Universitetinin tibb fakültəsinin əməkdaşları bildiriblər.

YEMƏK ADƏTLƏRİ

Yemək mədəniyyəti ilə bağlı hər ölkənin öz adət və ənənələri var.

Koreyada masa başında oturanların ən yaşlısı yeməyə başlamamışdan süfrəyə əl uzatmayıın.

Çılıdə pizzanı əllə yeməyin.

İtaliyada yeməkdən sonra pendir istəmək aşpzə təhqir etmək mənasını verir.

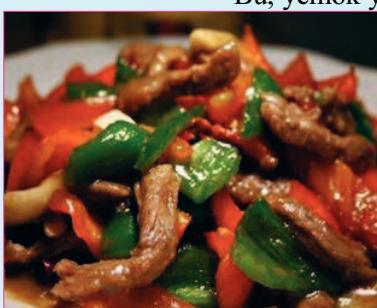
Tanzaniyada yeməyə dəvət edildiyiniz evə 20 dəqiqə gecikin. Tez getmək ev sahibini təhqir etmək deməkdir.

Rusiyada boşaldılandan sonra şərab şüşəsini yenidən süfrəyə qoymaq uğursuzluq sayılır. Bıçaq, ya qaşağa batmış yeməyi yalamaq kobud davranış kimi qəbul edilir.

Çində uzun əriştələr uzunömürlülük anlamına gəldiyi üçün onları kosməməlisiniz. Kəssəniz, ömrünüzü qisaltmış olacaqsınız. Yeri gəlmışkən, bu ölkədə yeyərkən yemək çubuqlarını qətiyyən kimsəyə uzatmayın.

İndoneziyada her iki əliniz daim masanın üstündə olmalıdır.

İtaliyada ilk yemək təklifinə nəzakətlə etiraz edin. İkinci yemək təklifini mütləq qəbul edin.

Nigeriyada yumurta yeyən uşaqların oğru olacağını düşündükləri üçün onlara yumurta verməzlər.

Fransada tələsik yemək kobudluq kimi qəbul edilir.

Yaponiyada yemək çubuqlarını dik tutmayıñ. Bu, yemək yediyiniz ev sahibini, restoranı lənəmək kimi başa düşülür.

Fransada tələsik yemək kobudluq kimi qəbul edilir. Həmcinin, yeməyin artığını boşqabda saxlamayıñ, ya da paketlənməsini istəməyin. Hər ikisi də yeməyi bəyənmədiyiniz mənasını verir.

Almaniyada yalnız çörəyin əllə yeyilməsi müsbət qarşılınlı.

Qazaxıstanda çayı yarımcıq tökərlər. Fincanın ağzına kimi doldurulması, ev sahibinin sizin getməyinizi istəməsi kimi başa düşülür.

Azərbaycanda duzu yerə tökmeyin. Bu, dava edəcəksiniz mənasını verir. Adətən tökülen duzun üzerine qənd qoysular.

Misirdə duz qabına əl uzatmayıñ, bu, aşpaza təhqir kimi başa düşülür.

Estoniyada yerə düşən çörəyi öpürər.

Cənubi Koreyada bir şey içərkən, başınızı çevirib uzaqlara baxın.

Hafta. az

BAŞ REDAKTOR
Rasif İman oğlu
TAHİROV

ÜNVANIMIZ:
AZ, 1003 Bakı şəhəri,
Xanlar küçəsi, 22
TELEFONLARIMIZ
Baş redaktor
(050) 670-33-76,
redaktor müavini
(050) 341-26-40

Qəzetin təsisçisi
“Azərbaycan
Xəzər Dəniz
Gəmiçiliyi”
Qapalı Səhmdar
Cəmiyyətidir

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin kollektivi Cəmiyyətin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiyini bildirir və derin hüznə başsağlığı verir.

Xəzər Dəniz Neft Donanmasının kollektivi “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiyini bildirir və derin hüznə başsağlığı verir.

Dəniz Nəqliyyatı Donanmasının kollektivi “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiyini bildirir və derin hüznə başsağlığı verir.

“Zığ” Gəmi Təmiri Zavodunun kollektivi “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiyini bildirir və derin hüznə başsağlığı verir.

İstehsalat Xidmətləri İdarəsinin kollektivi “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiyini bildirir və derin hüznə başsağlığı verir.

Sosial İnkışaf İdarəsinin kollektivi “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiyini bildirir və derin hüznə başsağlığı verir.

Mərkəzi Dənizçilər Xəstəxanasının kollektivi “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiklərini bildirir və derin hüznə başsağlığı verirlər.

Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rəhbərliyi və professor-müəllim heyəti “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiklərini bildirir və derin hüznə başsağlığı verirlər.

Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının rəhbərliyi, Həmkarlar İttifaqı Komitəsi və əmək kollektivi “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiklərini bildirir və derin hüznə başsağlığı verirlər.

Xəzər Dəniz Nəqliyyat Layihə-Axtarış və Elmi-Tədqiqat İnstitutunun kollektivi “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyevə, atası GÖYÜŞ VƏLİYEVİN vəfatından kədərləndiyini bildirir və derin hüznə başsağlığı verir.

Qəzet “Dəniz”
qəzetiñin kompyuter
mərkəzində yığılmış,
səhifələnmış və
“OL” MMC-də
çap olunmuşdur

Şəhadətnamə 271
Sayı 2000
Sifariş 5